

**Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union**

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

**Юридичний факультет
Кафедра конституційного і муніципального права**

**Тези доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції**

**МОДУЛЬ ЖАНА МОНЕ
«ДЕМОКРАТІЯ УЧАСТІ Й БАГАТОРІВНЕВЕ УПРАВЛІННЯ В ЄС»**

24 квітня 2026 року

м. Харків

Рекомендовано до друку:

Вченою радою юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, протокол № 15 від 27.04.2026

Є 26 Європейська демократія: правовий вимір: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 24 квітня 2026 р.). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2026. 462 с.

До збірника увійшли тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Європейська демократія: правовий вимір», що відбулася 24 квітня 2025 року. Організатором конференції стала кафедра конституційного і муніципального права юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Тези наукових доповідей розподілені на вісім напрямів (секцій): «Європейська демократія в дзеркалі історико-теоретичної юриспруденції», «Концепція демократії в конституційному праві ЄС та держав-членів», «Демократичний статус людини і громадянина в ЄС», «Безпосередня і представницька демократія в ЄС: проблеми і перспективи розвитку», «Демократичні засади територіальної організації публічної влади: досвід ЄС», «Вплив демократизації в ЄС на розвиток галузевого законодавства України», «Міжнародно-правові аспекти європейської демократії», «Трибуна молодого вченого».

Підготовлено в рамках виконання Проєкту Модуль Жана Моне «Демократія участі й багаторівневе управління в ЄС» (Project 101174724 EU-PartDemo)

Дисклеймер: "Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them"

Редколегія: В. О. Серьогін, д. ю. н., проф. (головний редактор); Г. В. Зубенко, к. ю. н., доц.

Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за їх зміст. Тези друкуються в авторській редакції.

ОРГКОМІТЕТ
Міжнародної науково-практичної конференції
«ЄВРОПЕЙСЬКА ДЕМОКРАТІЯ: ПРАВОВИЙ ВИМІР»

СЕРЬОГІН Віталій Олександрович – декан юридичного факультету, професор кафедри конституційного і муніципального права Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктор юридичних наук, професор – голова організаційного комітету.

ГАВРИЛЕНКО Олександр Анатолійович – заступник декана юридичного факультету з наукової роботи, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктор юридичних наук, професор.

ЗУБЕНКО Ганна Вікторівна – завідувач кафедри конституційного і муніципального права юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ВОРОНОВ Марк Миколайович – доцент кафедри конституційного і муніципального права юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидат юридичних наук, доцент, координатор проєкту Модуль Жана Моне «Демократія участі й багаторівневе управління в ЄС».

ГУСАКОВ Всеволод Романович, студент групи ЮП-21, Голова студентської ради юридичного факультету.

ПОНЯТТЯ БАЗОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

Сіньова Людмила Миколаївна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри трудового права
та права соціального забезпечення,
провідна юристка Центру соціального права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Дослідження базової соціальної допомоги в Україні є новим і надзвичайно актуальним питанням на сьогодні. Після початку повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України з'явилося багато родин, які потребують від держави соціальної допомоги. 1 липня 2025 року в Україні запроваджений експериментальний проект базової соціальної допомоги, головна ідея якого полягає в спрощенні та підвищенні ефективності підтримки для людей у складних життєвих обставинах.

Базова соціальна допомога – це нова державна програма підтримки родин у складних життєвих обставинах, таких як малозабезпечені сім'ї, розмір якої залежить від середньомісячного сукупного доходу. Під час розрахунку враховуються зарплати, пенсії та інші виплати, але при цьому не включаються одноразові допомоги, пільги, субсидії та інші види державної підтримки.

Постановою КМ України № 371 від 25.03.2025 р. «Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо надання базової соціальної допомоги» [1] затверджений Порядок реалізації експериментального проекту щодо надання базової соціальної допомоги в якому визначений механізм реалізації надання такої допомоги. Експериментальний проект реалізується за рахунок коштів, передбачених у загальному фонді державного бюджету за бюджетною програмою 2501530 «Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини», та інших джерел, не заборонених законодавством.

Базова соціальна допомога призначається на сім'ю та виплачується одному з її членів, який звернувся за її призначенням (*далі - уповноважений представник сім'ї*) строком на шість місяців з автоматичним продовженням виплати такої допомоги на наступний період, але не більше ніж протягом строку реалізації експериментального проекту. Під час звернення за призначенням базової соціальної допомоги через органи Пенсійного фонду України (за технічної можливості) така допомога, призначена на сім'ю, може виплачуватися рівними частинами (із заокругленням до найближчого цілого числа, більшого за розрахункове) на

кожну повнолітню особу з числа членів сім'ї за спільним бажанням усіх таких осіб (крім випадків звернення в електронній формі засобами мобільного додатка Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (Дія) (далі - мобільний додаток Порталу Дія (Дія)). Сім'єю вважаються особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Одинокa особa також вважається сім'єю та має права члена сім'ї.

До складу сім'ї включаються: чоловік, дружина; діти, у тому числі тимчасово влаштовані в сім'ю діти, які залишилися без батьківського піклування, віком до 18 років, а також повнолітні діти, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти в закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти (зокрема в період між завершенням здобуття певного рівня освіти та зарахуванням для здобуття іншого рівня освіти за умови, що такий період не перевищує чотирьох місяців), не мають власних сімей, - до закінчення закладів освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років незалежно від їх фактичного та/або задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування); неодружені повнолітні діти, які визнані особами з інвалідністю з дитинства I і II групи або особами з інвалідністю I групи і проживають разом із батьками; непрацездатні батьки чоловіка та дружини, які проживають разом із ними; особа, яка проживає разом з одинокою особою з інвалідністю I групи і доглядає за нею; жінка та чоловік, які проживають однією сім'єю та не перебувають у шлюбі, але мають спільних дітей.

Також Постановою КМ України № 371 від 25.03.2025 р. затверджений Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації експериментального проекту щодо надання базової соціальної допомоги [1].

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. Розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня в частині виплати базової соціальної допомоги відповідно до вищезазначеного Порядку є Пенсійний фонд України.

Також у Верховній Раді України зареєстровано законопроект №15094, який передбачає суттєву трансформацію системи соціальної підтримки. Замість кількох видів допомоги планують запровадити єдину базову соціальну допомогу, орієнтовану на найуразливіші категорії населення. Документ також визначає нові підходи до розрахунку виплат, строків їх призначення та умов отримання. У разі ухвалення нова модель може запрацювати вже з 2027 року [2]. В законопроекті визначено правові, організаційні, соціальні та економічні засади надання базової соціальної допомоги, порядок її призначення та виплати особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах. Держава гарантує, що

надання базової соціальної допомоги не може бути підставою для зменшення загального розміру державної підтримки, яку сім'я або особа отримувала на день звернення.

Таким чином, держава намагається спростити та зробити більш зрозумілою систему соціальної підтримки. Замість кількох видів допомог із різними умовами та процедурами запроваджується одна виплата. Її розмір визначається з урахуванням фактичного матеріального становища сім'ї і в окремих випадках може перевищувати суму виплат, які родина отримувала за старою системою. Тому даний інструмент соціального захисту, буде спрямований на боротьбу з бідністю та підтримку сімей, чий середньомісячний дохід на одну особу не досягає певного встановленого державою рівня.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо надання базової соціальної допомоги : Постанова Каб. Міністрів України від 25.03.2025 № 371 : станом на 4 берез. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/371-2025-п#Text> (дата звернення: 10.04.2026).

2. Проект Закону про базову соціальну допомогу від 20.03.2026 р. № 15094. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69726> (дата звернення 10.04.2026).

**МОДЕЛЮВАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ДЕМОКРАТІЇ ТА
ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРА
В УКРАЇНІ**

Ступницький Віктор Володимирович,
доцент кафедри економіки фінансів та права,
ВСП ЗВО «Відкритий міжнародний
університет розвитку людини
«Україна» Дубенська філія,

Срібна Євгенія Вікторівна,
доцент кафедри економіки підприємства і
міжнародного бізнесу,
Національний університет водного
господарства та природокористування

Енергетична криза в Україні, що загострилася взимку 2025–2026 років, оголила не лише вразливість інфраструктури перед зовнішніми атаками, але й глибоку внутрішню неспроможність централізованої системи управління до ефективного відновлення та сталого розвитку української енергетики.

Наукове видання

ЄВРОПЕЙСЬКА ДЕМОКРАТІЯ: ПРАВОВИЙ ВИМІР:
тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції

(м. Харків, 24 квітня 2026 року)

Відповідальний за випуск: В.О. Серьогін

Комп'ютерна верстка: В.О. Серьогін

Підписано до друку: 05.05.2026 р. Формат 60х90/16
Обсяг 19,25 ум.-друк. арк. Папір офсетний. Друк різнограф.
Наклад 100 прим. Зам. № 186.

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг».
Свідоцтво про держ. реєстрацію ю.о. А00 № 507350.
61003, м. Харків, пров. Соляниківський, 4
Тел. (057) 771-00-92, 771-00-96, (057) 700-53-51, 714-34-26